

УКРАЈИНСКИ ЈЕЗИК 3

Наставник: проф. др Људмила Поповић

-једносеместрални курс -

изборни курс
први семестар
3 ЕСП бода

Време одржавања: петак, 13.15-14.45 часова

Место одржавања: сала 27А

ЦИЉ НАСТАВЕ

Студент треба да на теоријском нивоу савлада основе морфологије и дериватологије савременог стандардног украјинског језика, да стекне навике компаративног и контрастивног проучавања украјинског и српског језика на морфолошком нивоу, да има увид у резултате савремених истраживања украјинске и српске лингвистике у области морфологије и дериватологије.

МЕТОДОЛОГИЈА И ОБЛИЦИ НАСТАВЕ

Предавања, тематске дискусије, презентација студентских истраживачких радова.

САДРЖАЈ КУРСА

УКРАЈИНСКИ ЈЕЗИК 3

Предмет морфологије. Морфолошке јединице. Реч и морфема. Морф и морфема. Типови морфема (корен, префикс, суфикс, интерфикс, циркумфикс, флексија, постфикс). Материјално изражене и нулте морфеме. Врсте речи као основне морфолошке јединице. Принципи типологије врста речи. Систем врста речи у украјинском језику у поређењу са српским.

Узајамна зависност морфологије и синтаксе. Граматички облик речи. Граматичко значење. Граматичка категорија. Однос између основних граматичких и појмовних категорија у украјинском и српском језику.

Лексичко-граматичке класе именица: конкретне/апстрактне, живе/неживе, властите/заједничке, материјално-супстансне, збирне.

Категорија рода. Формални показатељи рода. Особине рода именица које означавају жива бића. Специфични случајеви одређивања рода код именица. Именице заједничког рода (сирота, листоноша). Разликовање рода код непроменљивих именица и абревиатура. Разликовање у роду у украјинском и српском језику.

Категорија броја. Основна опозиција сингулара и плурала, губитак дуала. Редукована парадигма броја у украјинском језику.

Категорија падежа. Семантичко-синтаксичке функције падежа. Центар система – номинатив и акузатив. Примарне и секундарне функције акузатива.

Семантичко-синтаксичке функције падежа. Полуцентрални положај генитива у падешком систему украјинског језика. Транспозитивна природа генитива.

Семантичко-синтаксичке функције падежа. Полупериферија система – датив.

Семантичко-синтаксичке карактеристике инструментала.

Периферија падешког система. Вокатив. Локатив и предлози.

Супстантивне заменице: личне, упитне, одричне и неодређене. Повратна заменица себе. Категорија рода, броја и падежа код личних и упитних заменица. Асиметрија облика заменица 3. лица у једнини и множини. Упитне заменице и њихове изведенице.

Предмет науке о творби речи. Однос творбе речи према осталим језичким нивоима. Врсте основа. Просте, изведене и сложене речи. Творбена база и творбени формант. Творбена мотивација. Творбено гнездо. Творбени тип и подтип, творбена категорија. Појам ономасиолошке категорије. Творбено и лексичко значење речи. Морфемска и творбена анализа. Историјске промене у морфемској структури речи.

Основни типови творбе речи. Подтипови морфемске творбе. Деривација именица у украјинском језику.

Деривација придева у украјинском језику.

ОБАВЕЗНА ЛИТЕРАТУРА:

ОБАВЕЗНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Поповић, Људмила. *Граматика украјинског језика. Морфологија* (скрипта).
2. Вихованець, Иван, Городенська, Катерина. *Теоретична граматика української мови*, Київ, 2004. Може се наћи у: Библиотека славистичког семинара.
3. Пономарів, Олександр и др. *Сучасна українська мова*, Київ, 2001. Може се наћи у: Библиотека славистичког семинара.
4. Грищенко, Анатолій. *Сучасна українська літературна мова*, Київ: Вища школа, 1997. Може се наћи у: Библиотека славистичког семинара.
4. Русановский, Виталий и др. *Украинская грамматика*, Киев: Наукова думка, 1986. Може се наћи у: Библиотека славистичког семинара.

ОПИС ИСПИТА:

На испиту из Украјинског језика 3 студенти одговарају усмено или писмено израђују тест. Прво питање је из теоријског познавања морфологије као нивоа језичког система, друго и треће се односи на карактеристике конкретне врсте речи у украјинском језику (граматичке категорије, парадигматика).

СПИСАК ИСПИТНИХ ПИТАЊА ИЗ УКРАЈИНСКОГ ЈЕЗИКА 3

1. Предмет и задаци морфологије. Морфологија као језички ниво и лингвистичка дисциплина.
2. Узајамна повезаност морфологије, дериватологије и синтаксе.
3. Реч и морфема. Морф и морфема.

4. Типови морфема.
5. Врсте речи као основне морфолошке јединице.
6. Принципи типологије врсте речи.
7. Систем врста речи у украјинском језику у поређењу са српским.
8. Међузависност морфологије и синтаксе.
9. Деривативно и релативно граматичко значење.
10. Деривативне и релативне граматичке категорије.
11. Однос између основних граматичких и појмовних категорија у украјинском и српском језику.
12. Појам морфолошке парадигме.
13. Начини реализације граматичког значења.
14. Именица у систему врста речи.
15. Семантичке карактеристике именице. Примарне и секундарне именице.
14. Лексичко-граматичке класе именица.
17. Морфолошке категорије именице.
- 18 Морфолошко-синтаксичка категорија падежа.
19. Падешки систем украјинског језика.
20. Семантичко-синтаксичке, формално-синтаксичке и комуникативне функције номинатива у украјинском језику.
21. Семантичко-синтаксичке, формално-синтаксичке и комуникативне функције генитива у украјинском језику.
22. Семантичко-синтаксичке, формално-синтаксичке и комуникативне функције датива у украјинском језику.
23. Семантичко-синтаксичке, формално-синтаксичке и комуникативне функције акузатива у украјинском језику.
24. Семантичко-синтаксичке, формално-синтаксичке и комуникативне функције инструментала у украјинском језику.
25. Семантичко-синтаксичке, формално-синтаксичке и комуникативне функције локатива у украјинском језику.
26. Семантичко-синтаксичке, формално-синтаксичке и комуникативне функције вокатива у украјинском језику.
27. Категорија именичког рода.
28. Разликовање рода код непроменљивих именица и абривиатура.
29. Разликовање у роду именица у украјинском и српском језику.
30. Савремене тенденције у категорији рода у украјинском језику.
30. Категорија именичког броја.
31. Редукована парадигма броја код именица у украјинском језику.
32. Типови промене именица.
33. Именичке деклинације.
34. Генитив једнине друге деклинације.
35. Падешке парадигме именица *pluralia tantum*.
36. Именички тип деклинације придева.
36. Придевски тип деклинације именица.
37. Динамички процеси у деклинацији именица.
38. Непроменљиве именице.
39. Улога акцента у деклинацији именица.
40. Супстантивација.
41. Именица и инфинитив.
42. Придев као врста речи.
43. Семантичко-синтаксичке карактеристике придева.

44. Морфолошке категорије придева.
45. Творбене категорије придева.
46. Компарација придева.
47. Адјективизација.
48. Глагоски придев као придевски облик.
49. Редни придеви.
50. Деклинација придева.
51. Заменички придеви.
52. Бројеви као врста речи.
53. Семантичке класе бројева.
54. Структурно-морфолошке класе бројева.
55. Морфолошке категорије бројева.
56. Деклинација бројева.
57. Спојивост бројева са именицама.
58. Акцентовање бројева у деклинацији.
59. Заменички бројеви.
60. Синтаксичке функције бројева.
61. Деривација именица са значењем лица у украјинском језику.
62. Деривација именица са значењем места у украјинском језику.
63. Деривација именица са значењем предмета у украјинском језику.
64. Творба апстрактних именица.
65. Префиксална творба именица.
66. Модификациона творба.
67. Творба *nomina agentis* женског рода.
68. Творба *nomina collectiva*.
69. Творба деминутива и аугментатива.
70. Слагање основа.
71. Творба описних придева.
72. Творба градивних придева.

ОРИЈЕНТАЦИОНИ СПИСАК ТЕМА СЕМИНАРСКИХ РАДОВА

1. Суфиксална творба именица са значењем процесуалних карактеристика у украјинском и српском језику (од глаголских основа).
2. Суфиксална творба *nomina agentis* у украјинском и српском језику (од глаголских основа).
3. Суфиксална творба именица са значењем места у украјинском и српском језику (од глаголских основа).
4. Суфиксална творба именица са значењем предмета у украјинском и српском језику (од глаголских основа).
5. Суфиксална творба именица са значењем носиоца предметне карактеристике у украјинском и српском језику (од именичких основа).
6. Суфиксална творба именица са значењем конкретног предмета у украјинском и српском језику (од именичких основа).
7. Суфиксална творба именица са значењем места у украјинском и српском језику (од именичких основа).
8. Суфиксална творба апстрактних именица у украјинском и српском језику (од именичких основа).
9. Творба *nomina agentis* женског рода у украјинском и српском језику.

10. Творба *nomina collectiva* у українском и српском језику.
11. Творба деминутива у українском и српском језику.
12. Творба аугментатива у українском и српском језику.
13. Суфиксална творба именица са значењем носиоца карактеристике у українском и српском језику (од придевских основа).
14. Суфиксална творба именица са значењем предмета у українском и српском језику (од придевских основа).
15. Суфиксална творба именица са значењем места у українском и српском језику (од придевских основа).
16. Суфиксална творба именица са значењем апстрактних карактеристика у українском и српском језику (од придевских основа).
17. Префиксална творба именица у українском и српском језику.
18. Префиксално-суфиксална творба у українском и српском језику.
19. Слагање основа у именичкој творби у українском и српском језику.
20. Абревијација у именичкој творби у українском и српском језику.

Препоручена литература за израду семинарских радова

1. Безпояско О., Городенська К., Русанівський В. *Граматика української мови: Морфологія*, Київ: Либідь, 1993.
2. Вихованець І. *Частини мови в семантико-граматичному аспекті*, Київ: Наукова думка, 1988.
3. Вихованець І., Городенська К., Грищенко А. *Граматика української мови*, Київ: Радянська школа, 1982.
4. Городенська К. Проблема виділення словотвірних категорій (на матеріалі іменника)// *Мовознавство*, 1994, 6, ст.22-28.
5. Загнітко А. *Основи функціональної морфології української мови*, Київ, Вища школа, 1991.
7. Загнітко А. *Взаємодія іменних і дієслівних категорій*// *Мовознавство*, 1992, 5, ст.18-28.
8. Загнітко А. *Теоретична граматики української мови. Морфологія*, Донецьк: ДонНУ, 2001.
9. *Українська мова. Енциклопедія*. Редкол.: Русанівський В.М., Тарананенко О.О. (співголови), М. П. Зяблюк та ін., Київ, 2000.

Речниці:

1. Головащук С. І. *Українське літературне слововживання: Словник-довідник*, Київ, 1995.
2. А. Менац, А. Коваль, *Хрватско или српско-українски речник*, Загреб, 1979;
3. *Новий словник української мови /укладачі: В. Яременко, О. Сліпушко/ Київ, 2001. Т. 1-4.*

4. Україна в словах: Мовознавчий словник-довідник / уряд.Н. Данилюк/ Київ, 2004.
5. Український орфографічний словник / За ред. проф. А. О. Свашенко, Харків, 1999.
6. Са українским у свет /приредиле и превеле Љ. Поповић и М. Ивановић/ Београд, 2004.
7. Айдачич Д., Білоног Ю. Короткий українсько-сербський словник сполучуваності слів: Навчальний словник, Київ, 2005;

* На сајту www.bgukrajnistika.edu налазе се све информације о он-лајн литератури која може бити од помоћи студентима у савладавњу градива из Українског језика 2 – речници, енциклопедије, уџбеници.